

AGRESIONI TE FËMIJËT

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

DISA FJALË PËR KAFSHIMIN TE FËMIJËT

Kafshimi te fëmijët vërtet paraqet sjellje që brengos. Ai e frikëson fëmijën që është viktime dhe i shqetëson prindërit e tij. Prindërit e fëmijës që kafshon po ashtu janë të brengosur. Por, kjo dukuri e frikëson edhe vetë fëmijën që kafshon.

Ndonëse shumica e fëmijëve nuk kafshojnë, veçmas ata që janë në moshë trevjeçare, kur paraqitet një tip i tillë i sjelljes te fëmijët e vegjël, ajo nuk duhet të injorohet.

Fëmijët kafshojnë për arsye të ndryshme. Ndonjëherë ndjehen të frustuar ose të rrezikuar nga ndonjë gjë. Në raste të tjera ata në atë mënyrë e shfaqin fuqinë e tyre ndaj të tjerëve. Në raste të tilla është mirë që fëmijëve t'u ndihmohet t'i njohin ndjenjat e tyre dhe t'i mësojmë t'i shprehin ato.

Prandaj fëmijëve qartazi duhet të thuhet se kafshimi është sjellje e papranueshme dhe

njëherazi t'u shpjegohet me fjalë që janë të kuptueshme për ta. Pas qetësimit të parë të fëmijës që është kafshuar, është mirë të thuhet diçka si: "Kafshimi vërtet i lëndon fëmijët e tjerë. Unë nuk do të lejoj të të lëndojnë të tjerët, por po ashtu nuk do të lejoj që as ti t'i lëndosh fëmijët e tjerë. Ti nuk guxon ta kafshosh askënd."

Nëse kafshimi përsëritet, ne mund ta ndajmë fëmijën nga fëmijët e tjerë. Fëmijës duhet t'i shpjegojmë se ai do të kthehet të luajë me fëmijët e tjerë vetëm nëse e ndalë kafshimin.

Kështu duhet të bëhen përpjekje që më tej ta pengoni sjelljen e këtillë. Me këtë i parandaloni lëndimet e fëmijëve të tjerë, por edhe i dekurajoni fëmijët e tjerë që ta praktikojnë atë.

Të gjithë prindërit duhet ta dinë se duhet të ndërmarrin veprim urgjent që kjo dukuri të eliminohet nga fëmijët e tyre.

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

FËMIJËT DHE SHKRIMI

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

Kur nisen në shkollë, fëmijët e vegjël nuk mund të mësohen përnjëherë të shkruajnë. Para se ta përvetësojnë shkathtësinë e të shkruarit, ata ndërmarrin hapa të ndryshëm që u ndihmojnë në krijimin e këtyre shkathtësive. Prandaj gjatë periudhës parashkollore për fëmijët është me rëndësi të kenë mundësi t'i përdorin duart dhe gishtat e tyre para se t'ia fillojnë të shkruajnë vërtet numra dhe shkronja.

Loja me plastelinë ose me brumë, radhitja e katrorëve ose e loja me harmonizim, si dhe mbledhja e gjërave të imëta, i përgatit duart dhe gishtat të fëmijët e vegjël për të shkruar edhe shkronja.

Prandaj nevojitet që fëmijët të jenë në kontakt të vazhdueshëm me plastelinë, brumë, letër, bashkuese letrash, lapsa, stilolapsa, fllomasterë, ngjitës etj. Këto materiale fëmija gjithnjë duhet t'i ketë pranë duarsh që kur të dojë, të luajë me to, qoftë në shtëpi ose në çerdhe. Përdorimi i këtyre materialeve u ndihmon fëmijëve të vegjël që t'i ushtrojnë duart dhe gishtat në zhvillimin e shkathtësive për të shkruar.

Fëmijët e vegjël ndonjëherë shprehin dëshirë për "t'i shkruar" ndonjë mesazh ndonjë shoku, prindit ose edukatorit. Ata i përdorin këto materiale për të shkruar në lojërat e tyre duke imituar të rriturit – për shembull, u vënë çmime lodrave, vizatojnë bileta për kinema, për autobus ose për tren, shkruajnë meny për restorant etj.

Në këtë mënyrë të fëmijët, përmes eksperimentimit, gjithnjë e më të dukshme bëhen etapat zhvillimore të kompetencave dhe shkathtësive për të shkruar. Fëmijët gradualisht kalojnë nga faza e shkarravitjes pa asnjë kuptim, në fazën e shkarravitjes së kontrolluar, nga faza e shkronjave të shkruara rastësisht, në shkronja që vërtet paraqesin ndonjë fjalë. Por, vetëm përmes një numri më të madh të mundësive të këtilla të ofruara, fëmijët mund t'i kalojnë me sukses këto faza në zhvillimin e shkathtësive të shkrimit.

Nëse fëmija juaj nuk ka kapje të lapsit gjatë të shkruarit, ai nuk do të mund ta përdorë atë dhe thjesht nuk do të shfaqë interesim që të shkruajë diçka kur të shkojë në shkollë. Në atë rast fëmija nuk ndjehet i gatshëm që ta bëjë atë veprim.

Fëmijët kënaqen duke mësuar shkathtësi të reja vetëm kur janë të përgatitur për këtë. Gatishmëria për të shkruar është po ashtu e rëndësishme si edhe përsosja e vetë shkathtësisë për të shkruar. Procesi i përgatitjes për të shkruar zhvillohet në periudhën parashkollore. Prandaj nevojitet që të rriturit të kujdesen për fëmijën (prindi, edukatori, të tjerë që kujdesen për fëmijën) që kështu të krijohen kushte që fëmijët të përgatiten për atë gjatë periudhës parashkollore.

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

LËVIZJA DHE MUZIKA

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

LËVIZJA ME RITMIN E MUZIKËS

Vallëzimi është në natyrën e fëmijëve. Ata vërtet janë valltarë të mirë. Madje, edhe foshnjat e vogla, kur dëgjojnë muzikë, fillojnë të lëkunden. Lëvizja kreative, përveç që është argëtuese dhe e natyrshme për fëmijët e vegjël, ajo edhe u ndihmon fëmijëve të mësojnë shumë koncepte. Përmes lëvizjeve dhe pozave të ndryshme ata mësojnë ta mbajnë baraspeshën e trupit sipas ritmit të muzikës. Ndërkaq përmes lëvizjes sipas ritmit të muzikës fëmijët e zhvillojnë shkathtësinë e parashikimit të asaj që vijon, duke i dëgjuar refrenet e muzikës. Lëvizja kreative paraqet mjet të fuqishëm për zhvillimin e vetëbesimit dhe vetëdijes për trupin.

Fëmijët mund t'i nxitni shumë lehtë për të vallëzuar ose për t'i inkuadruar në forma të ndryshme të lëvizjes kreative. Vetëm lëvizni bashkë me ata. Fëmijët kanë shumë dëshirë të vallëzojnë bashkë me familjen e tyre. Thjesht lëshojeni radion ose ndonjë shirit të vjetër dhe kënaquni duke vallëzuar dhe kënduar bashkë me fëmijën tuaj. Gjatë vallëzimit shfrytëzoni edhe disa mjete për t'u mbështetur (shkop, bastun) ose për t'u maskuar, si për shembull ndonjë shami. Kjo e rrit argëtimin dhe kënaqësinë të fëmijët që vallëzojnë.

Përpiquni që këtë ta bëni bashkë me fëmijën. Kjo është një mënyrë e mirë që përmes argëtimit dhe lojës ta nxitni zhvillimin motorik të fëmijët.

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

LOJËRA ME RËRË

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

LOJËRA ME RËRË

Sigurisht e keni vërejtur se sa kanë dëshirë fëmijët e vegjël të gërryejnë në tokë ose të luajnë me rërë në oborr. Lojërat me rërë vërtet janë argëtuese për fëmijët, por njëherazi u ndihmojnë atyre edhe të mësojnë shumë gjëra të reja.

Fëmijët i mësojnë konceptet matematikore dhe shkencore përmes lojërave me rërë. Për shembull, kur fëmijët derdhin rërë nga njëra enë të tjetrën, ata mësohen të parashikojnë, të vlerësojnë dhe ta përvetësojnë ndjenjën e vëllimit, të mësojnë për materialet e natyrës, për numërimin, madje edhe koncepte të thjeshta të fizikës. Kur fëmijët luajnë me rërë, është mirë t'i inkurajojmë të flasin për atë që e bëjnë: "A mendon se rëra ndryshon kur mbi të derdh ujë?" ose "Si e bërë rërën të butë që të mund të bësh figura të ndryshme?".

Loja me rërë u ndihmon fëmijët të çlirohen. Hulumtimet kanë dëshmuar se kur fëmijët e vegjël në çerdhe janë të frustruar, të hidhëruar ose kur mërziten, ata shpesh kalojnë në këndin e lojës me rërë.

Ju mundeni edhe në shtëpi t'i inkurajoni fëmijët të luajnë me rërë. Bëni një kuti me rërë në ndonjë kënd të oborrit ose të tarracës. Në kutinë e rërës vendosni disa gota plastike me madhësi të ndryshme.

Loja me kutinë plastike vërtet mund të shkaktojë çrregullim më shtëpi ose në tarracë, por nëse e dini se sa pozitivisht ndikon ajo lojë në zhvillimin e fëmijës suaj dhe sa shumë gjëra të reja mëson ai, të cilat do t'i ndihmojnë kur të shkojë në shkollë, atëherë vërtet ia vlen t'u priset pak rehatia.

**ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS**

LOJË KUKULLASH ME NUMËRIMIN E GISHTAVE

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

LOJË KUKULLASH ME NUMËRIMIN E GISHTAVE

Numërimi është pjesë e përditshmërisë së fëmijës edhe pse ata nuk janë të vetëdijshëm për këtë. Ata vazhdimisht numërojnë diçka: bonbone, kukulla, njolla në këmbë etj. Kjo lojë do t'i ndihmojë fëmijës suaj që të fillojë t'i njohë numrat dhe të numërojë prej 1 deri në 10, si dhe prapa, nga 10 deri në 1.

Materialet e nevojshme: 20-30 kikirikë me lëvore, gërshërë, marker i zi, ngjyrë e bardhë e temperit.

Udhëzimet

1. Zgjidhni 20 kikirikë me lëvore - 10 për ju dhe 10 për fëmijën tuaj. Ndani ngadalë në majë, që kokrrat e kikirikëve të mund të bien. Bëni hapje të lëvres që ato të mund t'i futni në gishta. Kokrrat e kikirikëve hiqni nëse fëmija është i vogël, kjo nga rreziku i gëlltitjes prej tyre.
2. Përdorni temper të bardhë që t'i ngjyrosni lëvoret.
3. Shkruani me flomatser të zi numrat nga 1 deri në 10. Numrin 1 dhe numrin 10 vendosni në gishtin e madh.
4. Kështu loja juaj me kukulla mund t'ia fillojë. Pastaj vijojnë disa ide të reja si ta luani këtë lojë:
Vendosni lëvoren me numër 1 në gishtin tuaj të madh dhe thoni fëmijës që ta bëjë po këtë veprim: unë e vura numrin 1 në gishtin tim të madh. Hajt edhe ti bëje të njëjtën. Sapo ta bëjë fëmija këtë veprim, filloni bisedën: "Tungjatjeta numri 1, hajt bën si bëj unë!".
5. Duke filluar nga numri 1, që është në gishtin tuaj të madh, vazhdoni pastaj t'i vendosni edhe numrat e tjerë në gishtat e tjerë dhe vazhdimisht emërtoni. Pastaj pyeteni fëmijën që t'ia qëllojë se cili numër vijon për secilin gisht. Luteni që të gjejë një numër përkatës dhe atë ta vendosë në gishtin tuaj.
6. Pasi që të gjitha lëvoret me numra të vendosen në gishtat tuaj, filloni vetë të bëni lojëra. Për shembull: Mblidhni të dyja grushtet dhe thoni fëmijës t'i tregojë numrat një pas një etj.

Varësisht nga aftësia e fëmijës për të numëruar, mund të shtireni se nuk e dini se cili numër në çfarë gishti vjen dhe prandaj keni nevojë për ndihmën e tij që t'i vendosni numrat me radhë në gishtat përkatës.

SHËNIM PËR PRINDËRIT

- Kjo lojë do t'i ndihmojë fëmijës suaj që të arrijë përvojë në njohjen e numrave, sekuençave dhe gjatë numërimit.
- Kur t'ia filloni lojës për herë të parë, uleni fëmijën në prehrin tuaj që të mund t'i shikojë numrat bashkë me ju nga ana e brendshme e gishtave.
- Si të fitojë fëmija më shumë përvojë, përpuni të numëroni nga prapa përpara (nga numri 10 drejt numrit 1).

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

MARRJA E VENDIMEVE

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

NDIHMONI FËMIJËS QË TË MARRË VENDIM

Për secilin prind është sfidë e madhe që t'i ndihmojë fëmijës së tij që të marrë vendim ose që të bëjë ndonjë zgjedhje të tij personale. Fëmijët e vegjël jo gjithnjë marrin vendime të drejta. Por, përvoja që e fitojnë ata nga pasojat e vendimeve të gabuara, paraqet mënyrën më të mirë të mësimit për ta. Duke marrë vendime të vogla, ata e zhvillojnë vetëbesimin dhe shkathtësitë për vlerësimin e veprimeve të tyre, ndërsa kjo i inkurajon që kur të rriten të marrin vendime më të mëdha dhe më të rëndësishme.

Është e qartë se fëmijët kanë nevojë për më shumë përvojë në marrjen e vendimeve, duke përfshirë edhe ato që janë të rëndësishme për ata. Por, nuk duhet të lejojmë që ata të marrin vendime që mund t'i dëmtojnë. Zgjedhja

duhet të jetë në kuadër të alternativave të pranueshme. Për shembull: mund t'i lejojmë fëmijës të bëjë zgjedhje ndërmjet bluzës së gjelbër ose të kaltër, supës dhe perimeve ose pites me djathë, lojës me katrorë ose me kukulla. Në raste të tilla çka do që të zgjedhë fëmija, kjo është zgjedhje e mirë.

Përvoja nëpër të cilën kalon fëmija i vogël kur bën zgjedhje ose kur merr vendim është bazë e mirë për të marrë vendime më të mëdha kur pastaj të rritet. Dhe, nëse prindërit e mbështetin fëmijën e vogël dhe i japin mundësi që ai vetë të marrë vendime në atë periudhë të jetës, kështu do ta zhvillojnë te ai kompetencën e tij për vendime të pavarura në periudhën shkollore, madje edhe më vonë në jetë.

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

RECETA E MËSIMIT TË HERSHËM

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

RECETA E MËSIMIT TË HERSHËM

Gatimi dhe përgatitja e ushqimit bashkë me fëmijët është një mundësi e jashtëzakonshme sesi t'i inkuadroni fëmijët në mësimin e hershëm dhe në stimulimin e zhvillimit të fëmijës suaj.

Për fëmijët e vegjël gatimi paraqet njëherazi edhe argëtim e lojë, por edhe mundësi për të mësuar shumë koncepte të reja. Kur t'u lejojmë fëmijëve të inkuadrohen në përgatitjen e ushqimit, ata do të ndjehen më të rritur dhe më të rëndësishëm. Kur ata marrin pjesë në procesin e gatimit, ata mësojnë se si të bashkëpunojnë me të tjerët në ekip dhe si të ndjehen të kënaqur, sepse prodhojnë diçka që të gjithë mund ta hanë.

Kur përgatitni ushqim bashkë me fëmijën, ju i emërtoni produktet ushqyese që përmenden në një recetë të caktuar, e matni sasinë e përbërësve dhe në atë mënyrë e nxitni të mësuarit të fëmijët e vegjël për koncepte të caktuara (matematikë, shkencë, gjuhë). Fëmijët mësohen si t'i njohin numrat dhe fjalët e recetës. Ata përdorin fjalë dhe e pasurojnë

fjalorin e tyre me fjalë të reja, të cilat përmenden në recetë. Njëherazi ata vëzhgojnë se si disa produkte ushqyese ndryshojnë kur përzihen në enë.

Fëmijët po ashtu njoftohen me koncepte të reja matematikore – matje, numërim dhe marrëdhënie pjesë-tërësi. Fëmijëve u nevojitet shumë kohë që t'i përvetësojnë konceptet, siç janë njësitet për masë dhe peshë, numrat, matjen e temperaturës dhe të kohës. Por, me përsëritjen e përvojave të tipit të gatimit dhe përgatitjes së ushqimit, fëmijët shumë më shpejt i përvetësojnë këto koncepte zhvilluese, ndërsa procesi për mësimin e tyre është i pranueshëm lehtë dhe është argëtues për prindërit, si dhe për vetë fëmijët.

Gatimi bashkë me fëmijët e vegjël vërtet do t'ju marrë më shumë kohë se gatimi vetë, por mësimi i koncepteve të reja të fëmijët e arsyeton kohën plotësuese të shpenzuar nga ju.

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

PRERJA ME GËRSHËRË

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

PËRDORIMI I MIRË I GËRSHËRËVE

A jeni pyetur ndonjëherë se pse fëmijët e vegjël e kanë vështirë të përdorin gërshërë. Përdorimi i gërshërëve është një shkathtësi e ndërlikuar dhe paraqet kombinim të shkathtësive dhe kompetencave të përvetësuar të zhvillimit motorik dhe intelektual. Zhvillimi motorik është i lidhur me rritjen fizike dhe zhvillimin e trurit. Ashtu si përparon rritja fizike dhe zhvillimi i trurit, ashtu fëmijë arrin të përvetësojë edhe shkathtësi gjithnjë më të ndërlikuara. Prerja me gërshërë kërkon shkallë të lartë të koordinimit të muskujve dhe gishtave, të pëllëmbëve dhe duarve me sytë.

Shumë fëmijë me shumë kënaqësi do të kishin prerë me gërshërë. Nëse fëmija nuk shfaq interes që të përdorë gërshërë, kjo do të thotë se ai ende nuk është i përgatitur për këtë veprim.

Parakusht për përvetësimin e shkathtësisë për përdorimin e drejtë të gërshërëve është shqyerja dhe copëzimi i letrës ose i pëlhurës. Prandaj duhet t'ua lejojmë fëmijëve të vegjël që shpesh t'i praktikojnë këto aktivitete para se të fillojnë të përdorin gërshërë.

Para se t'ua japim fëmijëve gërshërët në dorë, duhet të bisedojmë me ata për disa principe themelore të sigurisë. Rekomandohet përdorimi i gërshërëve të sigurta me maje të rrumbullakët. Në këtë mënyrë edhe në shtëpi do ta nxitni fëmijën në përvetësimin e kësaj shkathtësie që është shumë e nevojshme për përgatitjen e fëmijës për shkollë. Këtu më poshtë e keni mënyrën e duhur për mësimin e

fëmijës së vogël sesi t'i përdorë gërshërët në mënyrë të sigurt:

Tregoni fëmijës sesi mbahen gërshërët.

Lejoni fëmijës t'i hapë dhe t'i mbyllë gërshërët para se të fillojë të presë letër.

Tregoni fëmijës si ta mbajë letrën në një dorë, ndërsa gërshërët në dorën tjetër.

Jepni udhëzime që t'i hapë gërshërët kur i afron pranë letrës dhe si t'i rrëshqasë nëpër vijën e planifikuar për prerje.

Lejoni fëmijës të presë copëza të gazetave, kartolinave të vjetra dhe materialeve të tjera të letrës.

Ashtu si përparon fëmija, edhe ju jepni të presë fotografi nga revistat e vjetra me forma të ndryshme.

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

TË MBAJME SHËNIME

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

Gjatë udhëtimeve fëmijët shumë shpesh mërzhiten dhe nuk mund të durojnë. Secili udhëtim mund të shfrytëzohet që fëmija të argëtohet dhe të mësojë. Po ashtu udhëtimi ofron mundësi që të shihen edhe shumë vende dhe gjëra interesante. Kjo lojë është e qëlluar për t'u luajtur në veturë, në autobus ose në tren. Loja e këtillë do t'ju mundësojë që kohën derisa udhëtoni ta shfrytëzoni në mënyrë të dobishme, ndërsa fëmija do ta ndjejë një përjetim interesant. Loja do t'i ndihmojë fëmijës suaj që t'i vërejë dhe të mbajë shënime për sendet, njëherazi duke mbajtur edhe statistikë.

Materialet e nevojshme: fletë e letrës, fletore, laps, stilolaps, fillomaster.

Udhëzime

1. Gjatë udhëtimit merruni vesh me fëmijën tuaj se çka do të shikoni, për çka do të mbani shënime dhe si do ta organizoni statistikën. Për shembull, mund të numërohen semaforët, biçikletat, veturat ose kamionët që i shihni rrugës.
2. Pyeteni fëmijën se në çfarë mënyre dëshiron të mbajë shënime (për shembull, me vizë -, /, me X ose me rreth- O). Merruni vesh që secila shenjë të paraqesë një gjë.
3. Filloni të mbani llogari se a kalon diçka nga ato që ju jeni marrë vesh për të mbajtur evidencë (për shembull, vetura).
4. Sa gjëra ka vërejtur fëmija? Kur të ndaleni, ndihmoni fëmijës që t'i numërojë shenjat.

SHËNIM I PRINDIT

- Ky aktivitet i thjeshtë i ndihmon fëmijës që të mësojë të numërojë, t'i zbulojë gjërat e kërkuara dhe të shkruajë.
- Kur të fitojë fëmija më shumë përvojë, inkuadroni edhe ndonjë karakteristikë tjetër të gjërave (për shembull, veturë e kuqe)
- Kjo do t'i mundësojë fëmijës që t'i përsosë shkathtësitë e tij në ndarjen e gjërave sipas ndonjë karakteristike, e cila është e rëndësishme nga fusha e matematikës.

Mund të propozohet që të mbahet shënim edhe për dy gjëra (për shembull, veturë dhe veturë taksì). Për këtë aktivitet, në fletën përkatëse bëni dy kolona. Më vonë do të mund t'i krahasoni shenjat e vëna për secilin send.

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

MODELET GJEOMETRIKE

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

Sigurisht deri tani keni bërë pallaçinka, por a ju ka shkruar mendja ndonjëherë se ato ndonjëherë mund të jenë një material shumë i mirë për t'u kënaqur në gjeometri?

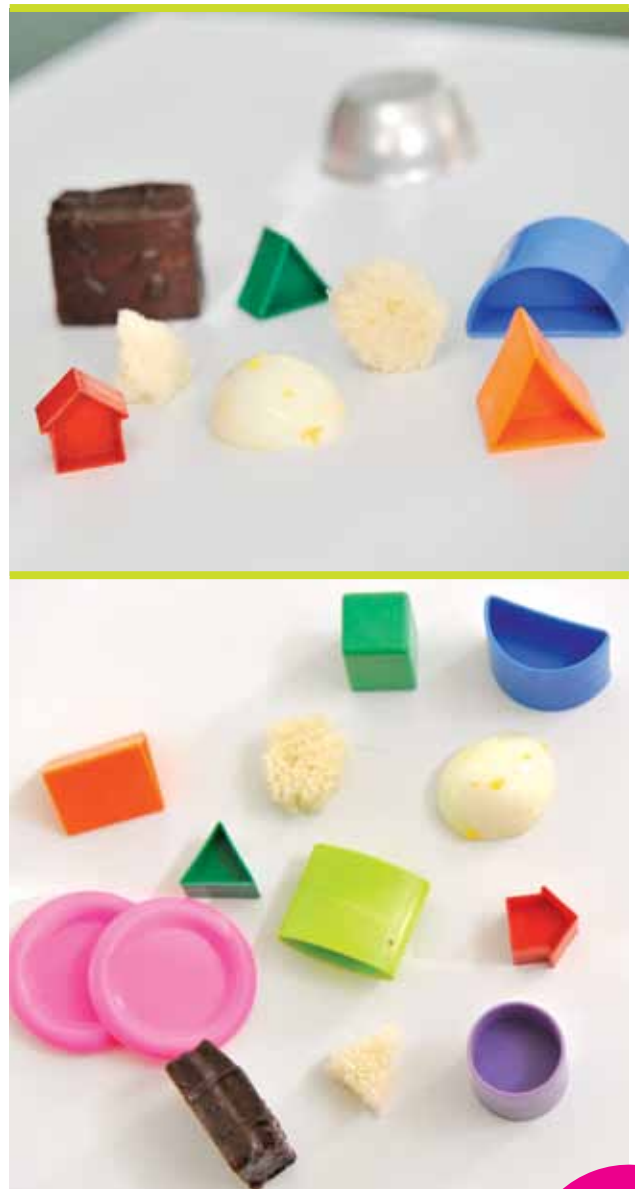
Materialet e nevojshme: *shabllone plastike* në forma të ndryshme gjeometrike (rreth, katror, trekëndësh), pallaçinka (pallaçinkat që bëhen në shtëpi janë më të shijshme).

Udhëzimet:

1. Bëni një sasi më të madhe të pallaçinkave.
2. Vendoseni një pallaçinkë në pjatën tuaj dhe një pallaçinkë në pjatën e fëmijës.
3. Zgjidheni një shabllon në formë të trekëndëshit, priteni pallaçinkën me shabllon dhe thoni: "Shih, bëra një trekëndësh nga pallaçinka ime!".
4. Inkurajojeni fëmijën që të zgjedhë një shabllon dhe ta bëjë këtë me pallaçinkën e tij. Pyeteni se cilën formë gjeometrike e ka bërë. Nëse fëmija nuk mund ta mbajë mend këtë, përsëriteni: "A është ky trekëndësh?".
5. Pastaj bëjeni këtë me të gjitha shabllonet, gjithnjë derisa të konsideroni se loja është interesante për fëmijën dhe se ai kënaqet në atë lojë.
6. Bëni dy modele të ndryshme dhe bisedoni, duke i parashtruar pyetje të tipit: "A janë modelet të njëjta apo të ndryshme?". Nëse janë të njëjta, pyeteni se me çka dallohen ato. Numëroni këndet me zë dhe komentoni "Trekëndëshi yt i ka 3 anë, ndërsa katrori i ka 4". Ose "Cili trekëndësh është më i mirë, i imi apo i yti?".
7. Kërkoni nëpër shtëpi gjëra në forma të ndryshme dhe lëndë që dallohen nga modelet tuaja të pallaçinkave. Dhe, komentoni: "Shih, hulahopka është rrethore njësoj si rrethi i pallaçinkës etj."

SHËNIMI PRINDËRVE:

- Shabllone për kulaçe mund të gjeni në cilëndo shitore, ndërsa pallaçinkat do të jenë më të shijshme nëse e ndryshojnë formën.
- Ky aktivitet i ndihmon fëmijës suaj që t'i dallojë format, t'i krahasojë gjërat për nga forma dhe madhësia, t'i dallojë ngjashmërinë ose të bëjë dalim ndërmjet sendeve.

GRAFIK NGA PEMËT OSE PERIMET

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

GRAFIK NGA PEMËT OSE PERIMET

Materialet

Hamer

Ngjitëse nga pemë ose perimet

Markezë

Ngjitëse

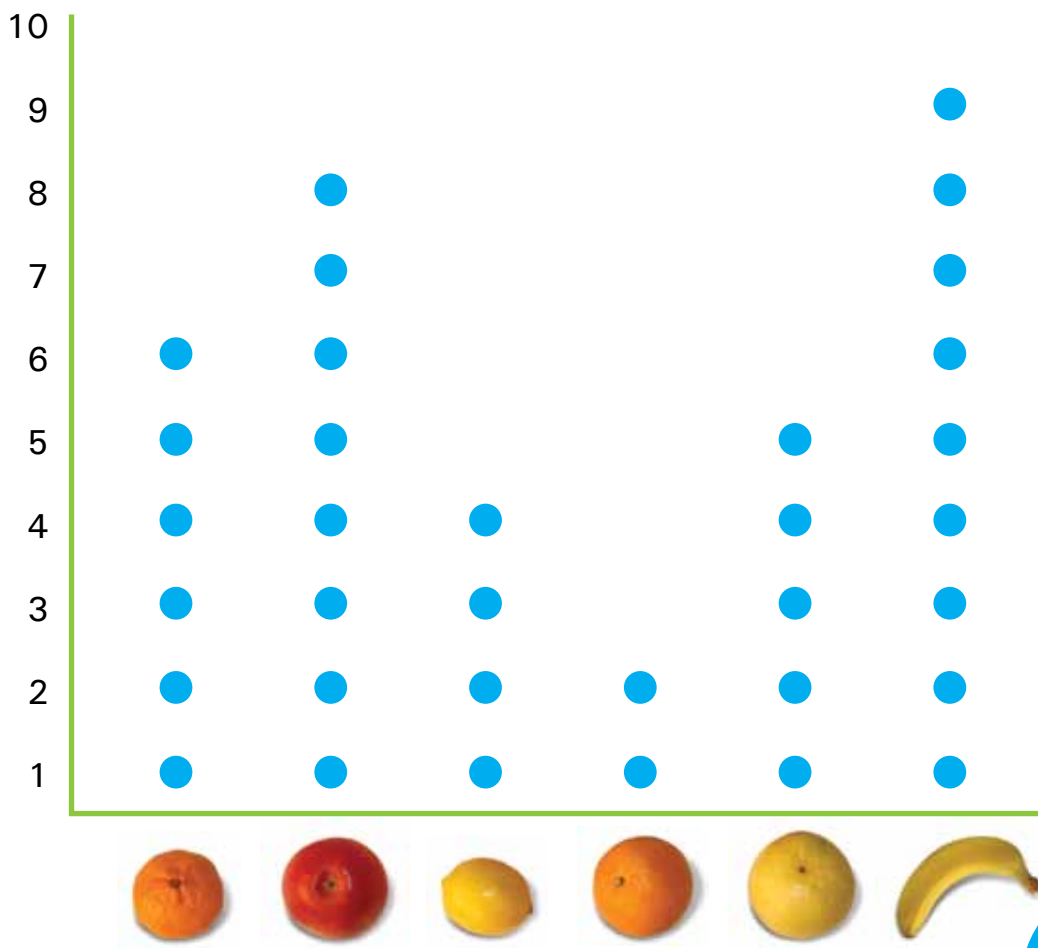
Udhëzime

1. Shkruani në hamer "Pemët/perimet e mia më të dashura".
2. Bëni me marker një grafik.
3. Në vijën vertikale shkruani numrat nga 1 deri në 10.
4. Vendoseni hamerin në vend të arritshëm për fëmijën tuaj.
5. Kërkoni nga fëmija/fëmijët juaj/tuaj të gjejnë fotografi të pemës/perimeve që i blini në treg.
6. Ngjitni fotografitë nën vijën e poshtme të grafikut.

7. Luteni/lutni fëmijën/fëmijët që sapo ta hajë/hanë pemën/perimet, të ngjisë/ngjisin fotografi në vendin e asaj peme (ose atë ta shënjojnë me pikë)
8. Si t'ia fillojnë të akumulohen fotografitë (pikat), bisedoni me fëmijën/fëmijët: "Për çka na flet grafiku? Çka hamë më tepër dhe çka nuk hamë aspak?"

SHËNIM PËR PRINDËRIT

- Ky aktivitet u mundëson fëmijëve tuaj të përvetësojnë përvojë në mbledhjen dhe prezantimin e të dhënave.
- Gjeni nocione të tjera që mund të mblidhen dhe të paraqiten në mënyrë grafike (për shembull, ndryshimi i motit gjatë ditës, muajit).

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

LËVIZJA E TRUPIT

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

Fëmijët vazhdimisht lëvizin, ndërsa ato lëvizje janë shumë të rëndësishme që të mund ta forcojnë aftësinë për koordinimin dhe mirëmbajtjen e baraspeshës, njëherazi duke e studiuar hapësirën, vendbanimin dhe mjedisin më të gjerë. Në vend që të përqipemi vazhdimisht t'i detyroni të jenë "të qetë", më mirë është që në mënyrë konstruktive ta shfrytëzojmë nevojën e tyre për të lëvizur. Aftësia për ta përcaktuar dhe ndryshuar pozitën në hapësirë është hapi i parë në kuptimin e gjeometrisë.

Materiale

Kartela

Fllomaster i zi

Litar

Udhëzime

1. Luteni fëmijën që t'ju ndihmojë të bëni kartela në të cilat do të jenë të shkruara lëvizje të ndryshme të trupit.
Ja disa shembuj: "Ec ngadalë nëpër litar"; "Ec në gishta"; "Mbaje baraspeshën e këmbës së majtë"; "Ec në një këmbë nëpër litar, ndërsa këmbën tjetër mbaje në dysHEME"; "Ec nëpër litar me libër në kokë" etj.
2. Shtrije litarin në dysHEME.
3. Vendosi kartelat në dysHEME, por me anën e përparme poshtë në tokë.
4. Shpjegoni fëmijës se secili do të tërheqë ndonjë kartelë dhe do të bëjë lëvizje që është e përshkruar në kartelë.
5. Loja zgjat derisa të përdoren të gjitha kartelat.

SHËNIM PËR PRINDËRIT

- Është mirë që derisa luani me fëmijën një muzikë të shkojë në sfond.
- Për fëmijët më të rritur mendoni aktivitete që kërkojnë koordinim më të madh, si vrapin, kërcim, ecje prapa, ecje me krahë të shtrirë etj.
- Nëse janë dy ose më shumë fëmijë, loja mund të zhvillohet edhe në këtë mënyrë: "Agimi tha që Agroni të ecë prapa ose Blerta tha që Agimi të ecë në një këmbë...".

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

GJATË LARJES

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

Larja është një ngjarje në të cilën shumica e fëmijëve kënaqen, por disa fëmijë nuk kanë arritur të krijojnë përvojë pozitive dhe ndjehen të shqetësuar gjatë larjes. Që t'i ndihmoni fëmijës suaj të ndjehet mirë dhe të mësohet të kënaqet në ujë, mund t'u ndihmojnë edhe lojërat. Larja nuk është vetëm mënyrë e mbajtjes së higjienës, por edhe mundësi që fëmija të mësojë, si për shembull të mësojë t'i krahasojë vëllimet.

Materialet: gota plastike të madhësive të ndryshme

Udhëzime

1. Mbusheni vaskën me ujë të ngrohtë dhe futni në të gota të madhësive të ndryshme. Mbusheni një gotë, shpjegoni se gota është e mbushur plot dhe se nuk ka më vend për të futur ujë në të. Pastaj zbrazeni gotën dhe tregoni se është e zbrazët. Inkurajojeni fëmijën që ta përsërisë këtë veprim dhe ta thotë këtë: "Ja, tash gota është mbushur plot dhe ja tash gota është e zbrazët".
2. Zgjidhni dy gota, një të më të vogël dhe një më të madhe. Mbushni me ujë. Pyetni me zë se a përmbajnë gotat sasi të njëjtë të ujit. Komentoni zëshëm për atë se a ka gota juaj më shumë, më pak ose sasi të njëjtë uji sa gota e fëmijës. Derdhni pak ujë nga gota juaj në gotën e tij dhe bisedoni se çka po ndodhë. Komentoni: "Oho, nuk ka më vend në gotën tënde që ta derdhi gjithë ujin e gotës sime. Gota ime ende nuk është e zbrazët, ndërsa gota jote u mbush."

3. Përsëriteni këtë disa herë. Jepni fëmijës një gotë më të madhe dhe derdhni në të nga gota juaj dhe gjatë kësaj thoni: "Ja, uji im u harxhua, ndërsa gota jote ende nuk është mbushur".
4. Gjatë larjes së ardhshme bëjeni skenarin në të cilin fëmija do të jetë lider: fëmija do të zgjedhë gota dhe ai do t'ju tregojë a të merrni gotë më të madhe ose më të vogël se gota e tij. Vazhdoni t'i mbushni gotat dhe ta derdhni ujin nga njëra gotë në tjetrën. Gjatë kësaj vazhdimisht komentoni se a ka apo nuk ka ende vend për më shumë ujë në gotë.

Përsëriteni këtë derisa të konsideroni se fëmija ndjen kënaqësi.

SHËNIM I PRINDIT

- Ky aktivitet ndihmon për matjen e vëllimit.
- Fëmijëve të vegjël u duhet më shumë kohë që të adaptohen. Lejoni fëmijës që të luajë dhe gradualisht inkuadrojeni në hapa të rinj, sapo të ndjeni se ai është i gatshëm të participojë.
- Zgjerimi i lojës për fëmijët më të mëdhenj: merrni gota të madhësive të ndryshme. Duke u rritur përvoja, inkuadroni edhe standardet e tjera për matje, siç janë gotat (e madhe dhe e vogël) ose lugët (e madhe ose e vogël) për eksperimentim të mëtejme me vëllime.

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

RECETA PËR KULACE TË PAPJËKURA

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

RECETA PËR KULAÇE TË PAPJEKURA

Një enë e madhe e rrumbullakët e plastikës

Lugë e drurit

Mbështjellës alumini (letër e yndyrshme)

Materiale për kulaçe

500 gramë biskote

150 gramë arra të bluara

100 thërrmija të çokollatës

150 gramë qumësht

1 paketë (250 gramë) puter

100 gramë rrush i thatë

200 gramë bonbone të thërrmuara të zheles

200 gramë sheqer i bluar

Shumë momente të jetës së përditshme mund t'i përdorni si moment për lojë dhe mësim. Gatimi i kulaçeve është një situatë e tillë. Në vend që të mendoni se si ta detyroni fëmijën që të jetë i qetë derisa ju punoni në kuzhinë dhe që mos t'ju pengojë në punë, ftojini që t'ju ndihmojë dhe të marrë pjesë bashkë me ju në punë. Ai do të jetë i kënaqur, do të luajë, madje edhe do të mësojë shumë gjëra dhe do të arrijë të ketë relacion pozitiv ndaj ushqimit dhe gatimit.

Udhëzimet

1. Bisedoni me fëmijët për të gjithë përbërësit që nevojiten për t'u bërë kulaçet.
2. Bashkë me fëmijën matni të gjithë përbërësit.
3. Luteni fëmijën t'ju ndihmojë t'i bluan biskotat dhe arrat.
4. Luteni fëmijën që në enën e madhe ta vë puterin dhe sheqerin e bluar. Ndihmoni t'i përziejë dhe bisedoni me të sesi puteri ndryshon dhe lëngëzohet kur përziehet me lugë druri.
5. Ndihmoni fëmijës që t'i fusë aty edhe përbërësit e tjerë (biskotat, rrushin e thatë, bonbonet zhelet, arrat e bluara, thërrmijat e çokollatës) dhe t'i përziejë derisa të gjitha bashkë të mos bëhen një masë e përbashkët.
6. Tash përgatituni për rrëmujën e madhe. Bashkë me fëmijën filloni të bëni topëza (bombëza) nga brumi dhe ato radhitni në letërën e yndyrshme.
7. Lini që të ftohen.

8. Kur të jenë gati për t'u ngrënë, vendosni në kuti plastike në frigorifer.

SHËNIM PËR PRINDËRIT

- Ky aktivitet i ndihmon fëmijës që t'i mësojë njësitet matëse dhe të mësojë t'i ndjekë udhëzimet. Nëse mundeni, gjeni udhëzime që kuptohen lehtë (për shembull: gotë, lugë etj.)
- Bisedoni për njësitet e ndryshme derisa bëni kulaçe. Për shembull, një gotë është më pak se dy gota.
- Kur të jenë gati kulaçet, kërkonin nga fëmija që t'i numërojë (nëse di) ose që t'i radhisë në kolona me numër të njëjtë kulaçesh.
- Përsëriteni aktivitetin duke përdorë edhe materiale të tjera (përbërës). Lexoni recetat me zë dhe bisedoni për ndryshimet që ndodhin kur përbërësit përzihen ose kur ngrohen.

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

ÇKA MUNGON

ZHVILLIMI
I HERSHËM
I FËMIJËS

Zbulimi se çka mungon në këtë lojë, do t'i ndihmojë fëmijës për të zhvilluar shkathtësi për gjykim, mendim dhe krahasim.

Materialet për lojë

Për këtë lojë mund të përdorni gjëra të ndryshme (lodra, sende nga shtëpia ose nga kuzhina). Përpikuni të jenë në ngjyra, madhësi dhe forma të ndryshme.

Udhëzimet

1. Tregoni fëmijës suaj gjëra të ndryshme. Inkurajojeni t'i emërtojë, pastaj t'i krahasojë se cila është më e madhe/më e vogël, si dhe t'i emërtojë ngjyrat e t'i numërojë sa janë gjithsej.
2. Tash thoni t'i mbulojë sytë që të mund të fshihni një send.
3. Pastaj thoni t'i hapë sytë dhe t'ia qëllojë se çka mungon. Nëse është në dilemë, ndihmoni me pyetje të tipit: "Hajt të shohim çka na mungon, çfarë ngjyre, çfarë madhësie etj." Nëse edhe kjo nuk ndihmon, zbulojeni sendin e fshehur duke thënë: "Befasi!!!".

4. Ndërroni rolet. Ju tash jeni ai që qëllon. Bëhuni se nuk dini, që fëmija të mund t'ju korrigjojë.
5. Provoni disa herë me sende të ndryshme.

SHËNIM PËR PRINDËRIT

- Ky aktivitet i ndihmon fëmijës që ta zhvillojë memorien për hapësirë dhe sende, që t'i përvetësojë ngjyrat dhe t'i klasifikojë sendet sipas lidhjes së tyre të ndërsjellë.
- Që kjo lojë të zgjerohet, zgjidhni një temë për 3 sende (për shembull, shapkat, çorapja dhe atletja mbahen në këmbë). Sapo të përvetësohen tre objektet e dhëna, zgjeroni ato në 4, 5 e më shumë, por të gjitha të jenë në "temë të njëjtë".
- Për fëmijët më të rritur zgjidhni një temë me 3 sende, por me ngjyra të ndryshme.

